

YTTRANDE

Dnr 4.4.17-11381/2019

2019-10-17

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Promemorian Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöstraffavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för säker hantering av bekämpningsmedel

Ert dnr: M2019/01453/R

Jordbruksverket har beretts möjlighet att yttra sig över ovan rubricerade förslag.

Jordbruksverket tillstyrker de föreslagna ändringarna i 2 kap. 12, 14, 25 och 40 §§ och i 3 kap. 11, 13, 14 och 18 §§.

I övrigt avstyrker Jordbruksverket förslagen.

Jordbruksverkets synpunkter på förslagen

Under 2017 lämnade Jordbruksverket ett yttrande på Kemikalieinspektionens rapport *Begränsning av icke yrkesmässig användning av kemiska växtskyddsmedel i Sverige* där vi ställde oss bakom förslagen i rapporten. Kemikalieinspektionens förslag gick i korthet ut på att behålla tre klasser, men att flytta upp vissa av medlen i klass 3 till klass 2, vilket innebär krav på utbildning för att de ska få användas och att de endast får användas yrkesmässigt. Endast lågriskämnen skulle få användas utan utbildning, dvs. placeras i klass 3. Jordbruksverket bedömer att denna lösning där endast lågriskämnen får användas utan utbildning är bättre. Förslaget från Miljödepartementet leder till att en ny målgrupp ska utbildas vilket leder till extra kostnader, se avsnitt nedan om konsekvensanalys.

Enligt förslaget i 2 kap. 8 § omdefinieras behörighetsklass 3 och det införs en behörighetsklass 4. Enligt förslaget i 2 kap. 11 § läggs krav på utbildning till för användning av växtskyddsmedel på tomtmark för bostadshus. Jordbruksverket ska enligt förslaget vara ansvarig för denna utbildning. Längd på kursen och vilka kunskaper som krävs framgår inte av promemorian. De utbildningar Jordbruksverket har ansvar för i dagsläget riktar sig till yrkesmässiga användare, dvs användare av växtskyddsmedel i klass 1 och 2. Vi bedömer att den nya klass 3, som ska innehålla medel som kräver viss utbildning (mindre än klass 1 och 2) är de som i stor utsträckning kommer att användas på just tomtmark för bostadshus, det vill säga av privatpersoner. Genom att ha kunskapskrav för privat användare går vi längre än vad direktivet (2009/128/EG) kräver. Med hänvisning till tillsynsvägledningsansvaret enligt 3 kap. 6 § miljötillsynsförordningen (2011:13) - att Kemikalieinspektionen har ansvar för "allmänhetens hantering av kemiska produkter" - anser vi att om utbildning ska krävas för

användning av medel i klass 3 bör det vara Kemikalieinspektionen som får ansvar för en sådan utbildning.

Vi tolkar 2 kap. 11 § i förslaget som att den ska gälla bredare än endast yrkesmässig användning. Paragrafen refererar till bilaga 1 i direktiv 2009/128/EG om hållbar användning av bekämpningsmedel (hållbarhetsdirektivet) som i sin tur hänvisar till artikel 5 som handlar om yrkesmässig användning. Vår tolkning av 11 § i den nuvarande lydelsen är att den gäller yrkesmässig användning och inget annat. Vi anser alltså att hänvisningarna till hållbarhetsdirektivet när det gäller icke-yrkesmässig användning i förslaget inte är korrekta.

Vi anser att de användare som har giltigt utbildningsbevis för användning av medel i klass 1 och 2 även ska få använda medel i klass 3. Detta framgår inte tydligt av förslaget.

Medlen i klass 4 kommer enligt förslaget inkludera biologiska växtskyddsmedel, s.k. lågriskmedel och medel som är tillåtna för användning i ekologisk odling. Men den slutliga bedömningen av vilka medel som ska ingå i klass 4 kommer att avgöras av Kemikalieinspektionen. När det gäller inkludering av växtskyddsmedel som är godkända för användning i ekologisk odling i behörighetsklass 4 kan Jordbruksverket inte se hur den inkluderingen kan göras. I dagsläget finns det medel i behörighetsklass 2 som är godkända för användning i ekologisk odling, dvs. kräver utbildning för att få användas. Att kategoriskt placera medel som är godkända för användning i ekologisk odling i klass 4 skulle kunna ses som en dubbelreglering eftersom den riskvärdering som görs vid godkännande av växtskyddsmedel utförs enligt förordning (EG) nr 1107/2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, och vad som kan godkännas för användning i ekologisk odling baseras på annan lagstiftning (förordning (EG) nr 889/2008 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter).

Vi ser att införandet av nya klasser generellt kommer leda till ett stort behov av information och vägledning.

Enligt förslaget i 2 kap. 19 a och 20 §§ läggs krav på utbildningsbevis för användning av växtskyddsmedel i klass 3. 19 § handlar i dagsläget om att ett växtskyddsmedel i klass 2 endast får användas yrkesmässigt av en person med ett giltigt användningstillstånd. I förslaget läggs en ny paragraf till (19 a §):

”Ett växtskyddsmedel som enligt 8 § hänförs till klass 3 får endast användas av den som har ett giltigt utbildningsbevis.”

I 20 § står det att användningstillstånd för växtskyddsmedlen i 18 § och 19 § prövas av respektive myndighet (Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket) beroende på användningsområde. Jordbruksverket ska ansvara för prövning av användningstillstånd för användning på tomtmark för bostadshus. 20 § behöver förtydligas så att användningstillstånd endast berör medel i klass 1 och 2 och att ett medel i klass 3 *endast* kräver ett utbildningsbevis. Alternativt även ett användartillstånd beroende på var medlet ska användas, om det är det som menas. I förslaget kan det tolkas som att 19 a § inkluderas i 20 § om prövning av användningstillstånd.

Konsekvensanalys (kap. 7 i promemorian)

I promemorian står det att förslaget inte kommer att ”förorsaka någon ökning av myndighetens kostnader”. Om förslaget genomförs som det beskrivs i promemorian kommer

det att medföra extra kostnader för myndigheterna. Som exempel kan nämnas att Jordbruksverket skulle behöva hitta nya kanaler för att nå ut till användarna av den omdefinierade klass 3, dessutom skulle förändringen innebära att Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2014:35) om behörighet att använda växtskyddsmedel behöver revideras, och en ny kursplan behöver tas fram för användarna av den ”nya” klass 3 för användning av växtskyddsmedel på tomtmark med bostadshus. Dessutom behöver nytt kursmaterial tas fram och det nya systemet (kursplaner, kursmaterial etc.) behöver löpande underhållas. Utöver det behöver kompetens inom detta nya område både byggas upp och bibehållas på sikt. Vi efterfrågar en mer utförlig konsekvensanalys för hur växtskyddsmedlen fördelas i de nya klasserna och konsekvenserna av den föreslagna klass 3 för den ansvariga myndigheten. En tydlig fördelning av växtskyddsmedlen kan klargöra vad konsekvenserna blir för utbildningarna. Om förslaget, att Jordbruksverket ska ha ansvar för utbildning av användare på tomtmark för bostadshus, blir verklighet innebär det att en helt ny användargrupp måste identifieras, informeras och utbildas. Det kommer kräva resurser, vilket inte framgår av konsekvensanalysen.

Övriga kommentarer

I december 2017 lämnade vi in en hemställan angående ändringar i förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter med hänvisning till vårt tillsynsvägledningsansvar. Förändringsförslagen handlar bland annat om att tydliggöra när en miljöstraffavgift är befogad och vilken magnitud den bör ha. Behovet av en sådan ändring kvarstår.

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. Julia Dahlqvist har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Anders Swahnberg, Rikhard Dahl, Magnus Franzén, Carin Bunnvik, Mona Strandmark, Eva Kjell och Magnus Sandström deltagit.

Christina Nordin

Julia Dahlqvist

Jordbruksverket skickar kopia för kännedom till Näringsdepartementet